

DŽORDŽ R. R. MARTIN

„Zaista epski... sa veličanstveno uzbudljivim klimaksom, ovaj roman je prava gozba za ljubitelje fantazike. Čak i za one sa velikim apetitima.“

*Publishers Weekly*



# PLES SA ZMAJEVIMA

DEO DRUGI:  
POSLE GOZBE

PETA KNJIGA PESME LEDA I VATRE

DŽORDŽ R. R. MARTIN

# PLES SA ZMAJEVIMA

DEO DRUGI:  
POSLE GOZBE



**PETA KNJIGA PESME LEDA I VATRE**

Preveo  
Nikola Pajvančić

*ova je za moje fanove:*

*Lodi, Trebal, Stigo, Pod, Kares, Jags, X-rej i Mr. X, Kejt, Čataja,  
Mormont, Mič, Džejni, Vanesa, Ro,  
i Stabi, Luiz, Agrevejn, Vert, Malt, Džo, Mš, Telisijana,  
Blekfajer, Bron Kameni, Kojotova Kćerka  
i ostali ludaci i divljakinje iz Bratstva bez barjaka*

*za moje volšebnike veba:*

*Elio i Linda, lordovi Vesterosa, Zima i Fabio iz WIC-a, i Gibs  
sa Zmajkamena, koji je sve to započeo*

*za ljude iz Ašaija u Španiji koji su nam pevali o medvedu i  
devici lepoj i fantastičnim fanovima iz Italije koji su mi dali  
toliko vina*

*za moje čitaoce u Finskoj, Nemačkoj  
Brazilu, Portugaliji, Francuskoj i Holandiji  
i svim drugim dalekim zemljama  
gde ste čekali na ovaj ples*

*i svim prijateljima i fanovima  
koje tek treba da upoznam*

*hvala na strpljenju*

**PLES SA  
ZMAJEVIMA**

*– deo drugi –*

**POSLE GOZBE**



## TIRION

Prošlo je sedam dana otkako je *Selesori koran* isplovio iz Volantisa kada je Para napokon izašla iz kabine i došunjala se na palubu poput nekog strašljivog šumskog stvora koji se pojavljuje posle dugačkog zimskog sna.

Bio je suton i crveni sveštenik je upalio noćnu vatru u velikim gvozdanim mangalama na sredini broda dok se posada okupljala za molitvu. Mokorov glas bio je bas bubanj koji kao da je odjekivao iz dubine njegovih ogromnih grudi. „*Zahvaljujemo ti na tvom suncu što nas greje*“, molio se. „*Zahvaljujemo ti na tvojim zvezdama koje bdiju nad nama dok jedrimo ovim hladnim crnim morem.*“ Ogroman čovek, viši od ser Džore i dovoljno širok za dvojicu, sveštenik je na sebi imao grimiznu odoru na čije su rukave, skute i okovratnik bili našiveni plamenovi od narandžastog satena. Koža mu je bila crna kao smola, kosa bela kao sneg; plamen tetoviran preko obraza i čela žut i narandžast. Gvozdenu štap mu je bio visok koliko on sam, okrunjen zmajskom glavom; kada bi udario njegovim krajem po palubi, zmajeva čeljust je bljuvala pucketav zelen plamen.

Njegovi telohranitelji, petorica ratnika-robova iz Vatrene šake, predvodili su odgovore. Zapevali su na jeziku Starog Volantisa, ali je Tirion tu molitvu čuo dovoljno puta da shvati suštinu. *Zapali našu vatru i zaštititi nas od tame, bla bla, osvetli nam put i fino nas zagrej, noć je mračna i puna užasa, spasi nas od groznih stvorenja i još bla bla bla.*

Znao je da mu ne bi bilo pametno da takve misli izgovara naglas. Tirionu Lanisteru nije trebao nijedan bog, ali je na ovom brodu bilo

mudro pokazati određeno poštovanje prema R'loru. Kada su isplovili Džora Mormont je skinuo Tirionu lance i oкове i kepec nije želeo da mu pruži povoda da mu ih ponovo stavi.

*Selesori koran* je bilo tromo korito od petsto tona, s dubokom štivom, visokim kaštelima na pramcu i krmi i jednim jarbolom između. Na pramcu je imao nakaznu figuru, nekog crvotočnog drvenog uglednika koji kao da je patio od zatvora, sa smotanim svitkom pod miškom. Tirion u životu nije video ružniji brod. Posada mu nije bila ništa lepša. Kapetan, hladan, debeo čovek poganog jezika, s blisko usađenim, gramzivim očima, loše je igrao sivas, a još i gore trpeo poraze. Pod njim su služila četvorica oficira oslobođenika i pedeset robova vezanih za brod, svaki s grubo tetoviranom figurom s pramca koge na obrazu. Mornari su Tiriona zvali Beznosi, koliko god im on puta ponovio da se zove Hugor Brdski.

Trojica oficira i više od tri četvrtine posade bili su vatreni sledbenici Gospodara svetlosti. Tirion nije bio toliko siguran za kapetana, koji se uvek pojavljivao za večernje molitve ali u njima nije posebno učestvovao. Mokoro je međutim bio istinski gospodar *Selesori korana*, bar za ovo putovanje.

„*Gospodaru svetlosti, blagosiljaj svog roba Mokora i osvetli mu put u tavnim krajevima sveta*“, grmeo je crveni sveštenik. „*I odbrani svog roba, pravednika Banera. Podaj mu hrabrosti. Podaj mu mudrosti. Ispuni mu srce vatrom.*“

Tada je Tirion primetio Paru, kako posmatra predstavu sa strmog drvenog stepeništa koje je vodilo dole pod zadnju palubu. Stajala je na jednom od nižih stepenika, tako da joj se video samo vrh glave. Ispod kukuljice oči su joj na svetlosti noćne vatre sijale krupne i bele. Sa sobom je imala svog psa, velikog sivog hrta koga je jahala u predstavama.

„Moja gospo“, dozva Tirion tiho. Ona zapravo nije bila gospa, ali nije mogao da se natera da izgovori to njeno blesavo ime, a nije hteo da je oslovi sa *curo* ili *patuljice*.

Ustuknula je. „Nisam... nisam te videla.“

„Pa, kad sam mali.“

„Bilo mi je... pobolevala sam.“ Njen pas zalaja.

*Bolovala od tuge, hoćeš da kažeš.* „Ako mogu da pomognem...“

„Ne.“ I onda je brzo nestala, povukla se nazad u kabinu u kojoj je boravila sa psom i krmačom. Tirion nije mogao da je zbog toga krivi. Posada *Selesori korana* bila je vesela kada se on ukrcao; ipak kepeci donose sreću. Glavu su mu toliko često i snažno trljali da se pitao kako nije očelavio. Para je međutim naišla na mnogo drugačiji prijem. Jeste ona kepec, ali

je i žensko, a žene brodovima donose nesreću. Na svakog čoveka koji je pokušao da joj protrlja glavu, bila su trojica koji su sebi u bradu mrmljali bajalice protiv uroka kada bi prošla.

*A to što me vidi može samo da joj bude so u ranama. Njenom bratu su odsekli glavu u nadi da je to moja glava, a ipak ja sada sedim ovde kao neka prokleta gargojla i pokušavam da je utešim praznim rečima. Da sam na njenom mestu, želeo bih jedino da gurnem sebe u more.*

Prema devojci je osećao samo sažaljenje. Nije zaslužila užas koji ju je zadesio u Volantisu, ništa više od svog brata. Kada ju je poslednji put video, taman pre nego što su isplovili, oči su joj bile otekle od plakanja, dva užasna crvena otvora u bledom licu. Kada su digli jedro zaključala se u kabinu s psom i krmačom, ali su je noćima čuli kako plače. Koliko juče je čuo jednog broskog oficira kako govori da bi je trebalo baciti u more, pre nego što njene suze potope brod. Tirion nije bio sasvim siguran da se ovaj šalio.

Kada su se večernje molitve okončale i posada ponovo razišla, neki na dužnosti a neki da jedu, piju rum i leže, Mokoro je ostao kraj Noćne vatre, kao i svake noći. Crveni sveštenik se danju odmarao, ali je bdeo kroz časove mraka, da pazi na svoj sveti plamen kako bi im se sunce vratilo u zoru.

Tirion je čučnuo naspram njega i grejao šake. Mokoro se nekoliko trenutaka nije obazirao na njega. Zurio je u treperavi plamen, izgubljen u nekoj viziji. *Da li zaista vidi dane koji će tek doći, kao što tvrdi? Ako je tako, to je strašan dar. Posle nekog vremena sveštenik je podigao pogled ka kepecu. „Hugore Brdski“, reče dostojanstveno naklonivši glavu. „Došao si da se moliš sa mnom?“*

„Neko mi je rekao da je noć mračna i puna užasa. Šta vidiš u tom plamenu?“

„Zmajeve“, odgovorio je Mokoro na zajedničkom jeziku Vesterosa. Govorio ga je vrlo dobro, s tek trunkom naglaska. Bez sumnje je to bio jedan razlog što je prvosveštenik Benero njega izabrao da donese Deneris Targarjen veru u R'loru. „Zmajeve stare i mlade, istinske i lažne, svetle i tamne. I tebe. Malog čoveka s velikom senkom, kako besno režiš usred svega toga.“

„Kako režim? Ovako dobrodušan čovek poput mene?“ Tirion se gotovo osetio polaskano. *A nema sumnje da je ovome to i bila namera. Svaka budala voli da čuje kako je važna. „Možda si to video Paru. Skoro smo iste veličine.“*

„Ne, prijatelju moj.“

*Prijatelju moj? Kada smo se to mi sprijateljili, pitam se. „Jesi li video koliko će nam trebati da stignemo u Mirin?“*

*„Toliko čezneš da vidiš spasiteljku sveta?“*

*I da i ne. Spasiteljka sveta će mi možda otfikariti glavu ili me dati svojim zmajevima za užinu. „Ne ja“, reče Tirion. „Mene zanimaju jedino masline. Mada se bojim da ću ostariti i umreti pre nego što ih okusim. Mogao bih da plivam brže nego što plovimo. Reci mi, je li Selesori koran bio trijarh ili kornjača?“*

*Crveni sveštenik se tiho nasmeja. „Ni jedno ni drugo. Koran je... ne vladar, već onaj koji vladara služi i savetuje, i pomaže mu u vođenju poslova. Vi u Vesterosu biste ga možda nazvali kućeupravitelj ili magister.“*

*Kraljeva desnica? To mu je bilo zabavno. „A selesori?“*

*Mokoro dodirnu svoj nos. „Koji poseduje prijatnu aromu. Mirisan, rekli biste? Miomirisan?“*

*„Znači, Selesori koran manje-više znači Smrdljivi kućeupravitelj?“*

*„Pre Mirisni kućeupravitelj.“*

*Tirion se iskrivljeno osmehnu. „Mislim da ću ostati na smrdljivi. Ipak, hvala ti na poduci.“*

*„Drago mi je što sam te prosvetlio. Možda ćeš mi jednog dana dozvoliti da te podučim i istini R’lorovoj.“*

*„Jednog dana.“ Kada budem glava na kocu.*

*Prostorija koju je delio sa ser Džorom bila je kabina samo po imenu; vlažni, mračni, smrdljivi plakar imao je jedva dovoljno mesta da se razapnu dve ležaljke, jedna iznad druge. Zatekao je Mormonta kako se pružio na donjoj, sporo se njišući s pokretima broda. „Devojka je napokon promolila nos na palubu“, rekao mu je Tirion. „Bilo je dovoljno samo da me vidi pa je smesta pobešla nazad dole.“*

*„Nisi lep prizor.“*

*„Ne možemo svi da budemo tako privlačni kao ti. Devojka je izgubljena. Ne bi me začudilo da se sirotica šunjala s namerom da se baci u more.“*

*„Sirotica se zove Para.“*

*„Znam kako se zove.“ Mrzeo je to njeno ime. Njen brat se predstavljao kao Groš, mada mu je pravo ime bilo Opo. *Groš i Para. Najsitniji novčići, najbezzvredniji, a što je još i gore, sami su izabrali ta imena.* To je ostavilo gorak ukus u Tirionovim ustima. „Kako god da se zove, potreban joj je prijatelj.“*

*Ser Džora se pridiže u ležaljci. „Onda se sprijatelji s njom. Oženi se s njom ako hoćeš, šta se mene to tiče.“*



I to je ostavilo gorak ukus u njegovim ustima. „Isto s istim, je li to tvoja ideja? Sebi nameravaš da nađeš medvedicu, ser?“

„Ti si bio taj koji je zahtevao da je povedemo.“

„Rekao sam da ne možemo da je tek tako ostavimo u Volantisu. To ne znači da sam rekao da hoću da je pojemem. Ona želi moju smrt, jesi li zaboravio? Ja sam poslednji čovek koga bi poževela za prijatelja.“

„Oboje ste kepeci.“

„Jeste, a to je bio i njen brat, koga su neke pijane budale ubile zato što su pomislile da sam ja.“

„Grize te savest, znači?“

„Ne.“ Tirion se nakostrešio. „Imam ja dovoljno greha za koje treba da odgovaram; u ovome neću da učestvujem. Možda sam njoj i njenom bratu zamerao zbog uloge koju su igrali na Džofrijevoj svadbi, ali im nikada nisam pozeleo zlo.“

„Ti si bezopasno stvorenje, naravno. Pravo nevinašce.“ Ser Džora ustade. „Mala je tvoje breme. Poljubi je, ubij je ili je izbegavaj, kako ti drago. Meni to ništa ne znači.“ Progurao se kraj Tiriona pa je izašao iz kabine.

*Nije ni čudo što je ovaj dvaput prognan, pomisli Tirion. I ja bih ga prognao kada bih mogao. Hladan je, mračan, mrzovoljan, bez trunke smisla za humor. A to su mu dobre strane. Ser Džora je veći deo dana provodio šetkajući pramčanom palubom ili naslonjen na ogradu i zagledan u more. Traži svoju srebrnu kraljicu. Traži Deneris, brod mu nikako ne plovi dovoljno brzo, a možda bih i ja bio isti da je u Mirinu Tiša.*

Može li Zaliv trgovaca robovima biti mesto gde kurve idu? Delovalo je malo verovatno. Po onome što je čitao, robovlasnički gradovi bili su mesta gde se kurve stvaraju. *Mormont je trebalo sebi da nade jednu. Zgodna robinja bi mu uveliko popravila raspoloženje... posebno neka srebrnaste kose, kao ona što mu je sedela u krilu tamo u Selhorisu.*

Na reci je Tirion morao da trpi Grifa, ali je tu bar bila tajna kapetanovog pravog identiteta da ga zabavi i srdačnije društvo ostatka male družine s barke. Na kogi, avaj, svi su bili oni za koje su se izdavali, niko nije bio posebno srdačan i jedino je crveni sveštenik bio zanimljiv. *On, i možda Para. Devojka me međutim mrzi, i to s pravom.*

Život na *Selesori koranu* bio je krajnje dosadan, otkrio je Tirion. Najuzbudljiviji događaj u danu predstavljalo je bockanje prstiju nožem. Na reci je mogao da vidi razna čudesa: divovske kornjače, propale gradove, kamene ljude, gole obrednice. Čovek nikada nije znao šta vrebava iza sledeće okuke. Na moru su dani i noći svi bili isti. Pošto je isplovila iz Volantisa, koga je u početku plovila u vidokrug zemlje, tako da je Tirion mogao

da posmatra obalu, gleda jata morskih ptica kako se dižu s kamenih litica i oronulih kula motrilja, broji gola smeđa ostrva kraj kojih su prolazili. Video je i mnoge druge brodove: ribarske čamce, trome trgovačke lade, gorde galije čija vesla pretvaraju more u belu penu. Kada su međutim izbili na pučinu, ostali su samo more i nebo, vazduh i voda. Voda je izgledala kao voda. Nebo je izgledalo kao nebo. Ponekad bi se pojavio oblak. *Previše plavetnila.*

A noći su bile gore. Tirion je loše spavao i kada je sve kako treba, ali je ovo bilo daleko od toga. San je najčešće značio i snove, a u snovima su čekale Tuge i kameni kralj s licem njegovog oca. To mu je ostavljalo veoma slab izbor između penjanja u ležaljku i slušanja Džore Mormonta kako hrče ispod njega, ili ostanka na palubi, da posmatra more. Kada nije bilo mesečine voda je bila crna kao meštarsko mastilo, od obzorja do obzorja. Tamna, duboka i preteća, prelepa na jeziv način, ali kada bi se predugo u nju zagledao Tirion bi počinjao da misli o tome kako bi lako bilo preskočiti ogradu i pasti dole u tu tamu. Jedan veoma mali pljusak i bedna mala priča njegovog života ubrzo bi se okončala. *Ali šta ako postoji pakao i ako me otac čeka u njemu?*

Najbolji deo svake večeri bila je večera. Hrana nije bila ništa posebno, ali jeste bila obilna, tako da je kepec sada pošao na večeru. Prostorija u kojoj je jeo bila je tesna i neprijatna, s tako niskom tavanicom da su viši putnici uvek bili u opasnosti da razbiju glavu, što se često dešavalo kršnim robovima-vojnicima iz Vatrene šake. Koliko god Tirion uživao da se tome smeje, uskoro je zaključio da najviše voli da jede sam. Brzo mu je dojadilo da sedi za prepunim stolom s ljudima s kojima ne govori isti jezik i da sluša njihove priče i smeh a da pritom ne razume ni reč. Posebno otkako je počeo da se pita jesu li šale i smeh na njegov račun.

U kuhinji su se takođe čuvale i brodske knjige. Kapetan, pošto je bio posebno učen čovek, imao ih je čak tri – zbirku pomorske poezije koja se kretala od loše do jezive, raskupusanu knjigu o erotskim pustolovinama mlade robinje u liskoj kući jastuka i četvrti i poslednji tom *Života trijarha Beliša*, slavnog volantiskog rodoljuba čiji se neprekinuti niz osvajanja i pobjeda prilično naglo okončao kada su ga pojeli džinovi. Tirion ih je trećeg dana plovidbe već sve završio. Onda je, zbog nedostatka drugog štiva, počeo da ih čita ponovo. Robinjina priča bila je najgore napisana, ali ga je ipak najjače zaokupljala, i nju je uzeo te večeri da mu pravi društvo uz večeru od repe s maslacem, hladne riblje čorbe i dvopeka kojim su mogli ekseri da se zakucavaju.

Upravo je čitao devojčinu ispovest o danu kada su nju i njenu sestru oteli lovci na robove, kada je u brodsku kuhinju ušla Para. „Oh“, rekla je, „mislila sam... nisam htela da uznemiravam mog gospodara, samo...“

„Ne uznemiravaš me. Nadam se da nećeš ponovo pokušati da me ubiješ.“

„Neću.“ Skrenula je pogled a lice joj je porumenelo.

„U tom slučaju bi mi prijalo društvo. Njega na ovom brodu nema mnogo.“ Tirion je zatvorio knjigu. „Dodi. Sedi. Jedi.“ Devojka je obroke većinom ostavljala netaknute pred vratima kabine. Do sada sigurno umire od gladi. „Čorba je gotovo jestiva. Bar je riba sveža.“

„Ne, jednom... jednom sam se zamalo zadavila ribljom kosti, ne mogu da jedem ribu.“

„Onda popij malo vina.“ Nasuo je čašu i gurnuo je ka njoj. „Naš kape-tan časti. Više liči na mokraču nego na seničko zlatno, ako ćemo iskreno, ali je čak i mokrača bolja od crnog ruma koji piju mornari. Možda će ti pomoći da zaspiš.“

Devojka čašu nije ni dodirnula. „Hvala ti, moj gospodaru, ali ne.“ Povukla se. „Ne bi trebalo da ti smetam.“

„Zar čitav život nameravaš da provedeš bežeći?“, upitao je Tirion pre nego što je uspela da umakne na vrata.

To ju je zaustavilo. Obrazi su joj bukneli i pobjojao se da će se opet rasplakati. Umesto toga je prkosno isturila usnu i rekla: „I ti bežiš.“

„Bežim“, priznao je, „ali ja bežim *ka* nečemu a ti bežiš *od* nečega, a to je velika razlika.“

„Da nije bilo tebe mi uopšte ne bismo morali da bežimo.“

*Treba hrabrosti da mi to kaže u lice.* „Govoriš o Kraljevoj luci ili o Volantisu?“

„I o jednom i o drugom.“ Suze su joj ovlažile oči. „O svemu. Zašto nisi prosto mogao da dođeš i boriš se sa nama, kao što je kralj želeo? Ne bi nastradao. Šta bi koštalo mog gospodara da je uzjahao našeg psa i odglumio vitešku borbu da zabavi dečaka? To je bila obična zabava. Samo bi ti se smejali i ništa više.“

„Smejali bi mi se“, reče Tirion. *Umesto toga sam ih naterao da se smeju Džofu. A zar to nije bio pametan postupak?*

„Moj brat kaže da je to dobro, zasmejati ljude. Da je to *plemenito* i časno. Moj brat kaže... on...“ Suze tada briznuše i kliznuše joj niz lice.

„Žao mi je zbog tvog brata.“ Tirion joj je iste reči rekao i ranije, u Volantisu, ali je tada njena bol bila prejaka, tako da ga verovatno nije ni čula.

Sada jeste. „Žao ti je. Tebi je žao.“ Usna joj je drhtala, obrazi su joj bili vlažni, oči krvlju podlivene jame. „Otišli smo iz Kraljeve luke iste one noći. Moj brat je rekao da je tako najbolje, pre nego što neko pomisli da smo upleteni u kraljevu smrt pa reši da nas muči da to priznamo. Prvo smo otišli u Tiroš. Moj brat je mislio da će to možda biti dovoljno daleko, ali nije bilo. Tu smo znali jednog žonglera. Godinama je svakog dana žonglirao pred Fontanom pijanog boga. Bio je star, tako da mu ruke nisu bile vešte kao nekada i ponekad bi ispustio loptice pa bi ih jurio po trgu, ali su se Tirošani smejali i svejedno mu bacali novčiće. Onda smo jednog jutra čuli da je njegovo telo nađeno u Triosovom hramu. Trios ima tri glave i pred vratima hrama stoji njegov veliki kip. Starac je isečen na tri dela i gurnut u troja Triosova usta. Samo kada su delovi spojeni, nigde nije bilo glave.“

„Dar od moje mile sestre. On je isto bio kepec.“

„Mali čovek, da. Kao ti i Opo. Groš. Je li ti žao i žonglera?“

„Do ovog trenutka nisam znao da je taj žongler uopšte postojao... ali da, žao mi je što je mrtav.“

„Ubijen je zbog tebe. Njegova krv je na tvojim rukama.“

Optužba je zapekla, pošto je usledila tako brzo za Mormontovim rečima. „Njegova krv je na rukama moje sestre i na rukama zlikovca koji su ga ubili. Moje ruke...“ Tirion ih okrenu, osmotri, stegnu u pesnice. „...moje su ruke oblikovane starom krvlju, tako je. Reci da sam rodoubica i nećeš pogrešiti. Kraljeubica, pa ću se i na to odazvati. Ubijao sam majke, očeve, sestriće, ljubavnice, muškarce i žene, kraljeve i kurve. Jedan pevač mi je jednom išao na živce, pa sam naredio da skota skuvaju. Međutim, nikada nisam ubio žonglera, a ni kepeca, i mene niko ne može da krivi za ono što se desilo tvom prokletom bratu.“

Para je uzela čašu vina koju joj je dao pa mu je pljusnula vino u lice. *Baš kao moja mila sestra.* Čuo je vrata brodske kuhinje kako se zatvaraju, ali je nije video kako odlazi. Oči su ga pekle i svet je bio mutan. *Toliko o druženju s njom.*

Tirion Lanister je imao malo iskustva s drugim kepecima. Njegov gospodar otac nije blagonaklono gledao na podsećanje da mu je sin nakazan i lakrdijaši koji su u družinama imali i male ljude brzo su naučili da izbegavaju Lanisgrad i Livačku stenu, da ne bi izazvali njegovu srdžbu. Dok je rastao, Tirion je čuo priče o kepecu ludi na dvoru dornskog lorda Faulera, kepecu meštru u službi na Prstima i maloj tihoj sestri, ali nikada nije osetio ni najmanju potrebu da ih potraži. Do njegovih ušiju stizale su i manje pouzdane priče, o kepecu čiji je duh lutao jednim brdom u

rečnim zemljama, o kurvi u Kraljevoj luci poznatoj po sparivanju s psima. To poslednje mu je rekla njegova mila sestra i ponudila je da mu nađe kučku u teranju ako želi sam da proba. Kada je učtivo upitao da li to ona govori o sebi, Sersei mu je izlila čašu vina u lice. *To je bilo crno, koliko se sećam, a ovo je zlatno.* Tirion obrisa lice rukavom. Oči su ga još pekle.

Paru nije video sve do dana oluje.

Slani vazduh je tog jutra bio miran i težak, ali je zapadno nebo bilo vatreno crveno, prošarano niskim oblacima koji su sijali jarko kao lanisterski grimiz. Mornari su jurcali i zatvarali otvore, razapinjali užad, čistili palubu, vezivali sve što već nije bilo čvrsto vezano. „Stiže gadan vetar“, upozorio ga je jedan. „Beznosi treba da side.“

Tirion se prisetio oluje koju je pretrpeo prilikom plovidbe Uzanim morem, kako mu je paluba poskakivala pod nogama, groznih škripavih zvuka koje je brod stvarao, ukusa vina i povraćanja. „Beznosi će ostati ovde.“ Ako ga bogovi žele, radije bi da se utopi nego da se zadavi sopstvenom bljuvotinom. Gore se jedro koge polako pokretalo, kao krzno neke velike zveri što se budi iz dugačkog sna, a onda se uz iznenađan prasak, koji je privukao sve poglede na brodu, iznenada sasvim napelo.

Vetrovi su terali kogu pred sobom, daleko s njene prvobitne putanje. Iza njih su se crni oblaci gomilali naspram krvavocrvenog neba. Sredinom jutra videli su munje kako trepere na zapadu, a za njima čuli daleku grmljavinu. More se uzburkalo i tamni talasi digli su se i udarali u korito *Smrdljivog kućepravitelja*. Tada je i posada počela da spušta jedro. Tirion je na sredini broda samo smetao, tako da se popeo na pramčani kaštel i tu smestio, uživajući u hladnoj kiši na obrazima. Koga se dizala i propadala, skakala je lude od svih konja koje je u životu uzjahao, uspinjala se na svakom talasu pre nego što će se spustiti između njih, tako da su mu se sve kosti tresle. Svejedno, bilo je bolje tu gde je mogao da vidi, nego dole gde bi bio zaključan u nekoj zagušljivoj kabini.

Kada je oluja minula, već je stiglo i večer i Tirion Lanister je bio mokar do gole kože, a ipak se osećao nekako ushićeno... a još i više nešto kasnije, kada je u kabini zatekao pijanog Džoru Mormonta u lokvi bljuvotine.

Kepec se posle večere zadržao u brodskoj kuhinji, slaveći što je preživeo uz nekoliko čašica crnog ruma s brodskim kuvarom, ogromnom masnom volantiskom prostačinom koja je znala samo jednu reč zajedničkog jezika (jebem), ali je opasno igrao sivas, posebno kada je pijan. Te noći su odigrali tri partije. Tirion je pobedio u prvoj a onda izgubio druge dve. Posle toga je zaključio da mu je dosta pa se oteturao nazad na palubu da raščisti glavu i od ruma i od slonova.

Paru je našao na pramčanom kaštelu, gde je tako često nalazio ser Džoru, kako stoji naslonjena na ogradu pored odvratne natrule figure na pramcu i zuri u mastiljavo more. Otpozadi je izgledala sitna i nezastićena kao dete.

Tirion je pomislio kako je najbolje da je ne uznemirava, ali je bilo prekasno. Čula ga je. „Hugore Brdski.“

„Ako tako želiš.“ *Oboje znamo drugačije.* „Veoma mi je žao što te uznemiravam. Otići ću.“

„Ne.“ Lice joj je bilo bledo i tužno ali nije izgledalo kao da je plakala. „I meni je žao. Zbog vina. Nisi ti ubio mog brata ni onog sirotog starca u Tirošu.“

„Imao sam udela u tome, ali ne svojom voljom.“

„Mnogo mi nedostaje. Moj brat. Ja...“

„Razumem.“ Shvatio je da misli o Džejmiju. *Smatraj da si srećna. Tvoj je brat otišao pre nego što je mogao da te izda.*

„Mislila sam da želim da umrem“, rekla je, „ali danas kada je došla oluja i kada mi se učinilo da će brod potonuti, nisam... nisam...“

„Shvatila si da ipak želiš da živiš.“ *I ja sam kroz to prošao. Još nešto što nam je zajedničko.*

Zubi su joj bili krivi, tako da se retko osmehivala, ali se sada osmehnila. „Stvarno si skuvao pevača?“

„Ko, ja? Ne. Ja ne kuvam.“

Kada se Para zakikotala, to je bio smeh mile mlade devojke od... koliko li joj je leta? – sedamnaest, osamnaest, ne više od devetnaest. „Šta je taj pevač uradio?“

„Napisao je pesmu o meni.“ *Jer tajno bescen-bлаго dole skriva, i sram zbog njega ćuti, i blaženstvo. O, nema toga lanca ni sindžira što veže snagom poljupca joj ženskog!* Začudio se što se tako brzo prisetio reči. Možda ih nikada nije ni zaboravio. *Jer zlatne ruke su uvek hladne, ali su ženske ruke tople.*

„Sigurno je bila vrlo loša pesma.“

„Ne baš. Nije bila *Kiše Kastamira*, da se razumemo, ali neki delovi su bili... pa...“

„Kako je išla?“

Nasmejao se. „Ne. *Ne želiš* da me čuješ kako pevam.“

„Nama je majka pevala kada smo bili mali. Mom bratu i meni. Uvek je govorila da nije bitno kakav ti je glas samo ako voliš pesmu.“

„Je li i ona bila...?“

„...mala žena? Nije, ali naš otac jeste. Njegov otac ga je prodao u ropstvo kada su mu bile tri godine, ali je izrastao u veoma slavnog lakrdijaša pa je otkupio slobodu. Putovao je po svim Slobodnim gradovima kao i po Vesterosu. U Starigradu su ga zvali Buva.“

*Naravno.* Tirion je pokušao da se ne namršti.

„Sada je mrtav“, nastavila je Para. „Kao i moja majka. Opo... on mi je bio poslednji od porodice, a sada ni njega više nema.“ Okrenula je glavu i zagledala se u more. „Šta da radim? Kuda da idem? Ne znam nikakav zanat, znam samo vitešku predstavu, a za nju je potrebno dvoje.“

*Ne, pomisli Tirion. Ni reči više, devojko. Nemoj to od mene da tražiš. Nemoj to ni da pomisliš.* „Nađi sebi neko darovito siročče“, predložio je.

Para kao da to nije ni čula. „Viteške borbe bile su očeva ideja. On je čak i dresirao prvu svinju, ali je onda bio previše bolestan da je jaše, pa je Opo zauzeo njegovo mesto. Ja sam oduvek jahala psa. Jednom smo nastupali pred Morskim gospodarom Bravosa i toliko se smejao da nam je posle svakome dao... velik... velik poklon.“

„Je li vas tamo moja sestra našla? U Bravosu?“

„Tvoja sestra?“ Devojka je delovala zbunjeno.

„Kraljica Sersei.“

Para odmahnu glavom. „Nije ona... došao nam je neki čovek, u Pentosu. Osmund. Ne, Osvald. Tako nešto. Opo se s njim video, nisam ja. Opo je ugovarao sve naše poslove. Moj brat je uvek znao šta da radimo, kuda sledeće da idemo.“

„Ti sada ideš u Mirin.“

Zbunjeno ga je pogledala. „Kart, hoćeš reći. Idemo u Kart, preko Novog Gisa.“

„Mirin. Jahaćeš psa pred kraljicom zmajeva i dobiti zlata koliko si teška. Bolje počni više da jedeš, da se lepo popuniš za nastup pred veličanstvom.“

Para mu nije uzvratila osmeh. „Sama mogu tek da jašem ukrug. A čak i da se kraljica nasmeje, kuda ću posle? Mi se nikada dugo ne zadržavamo na jednom mestu. Prvi put kada nas vide mnogo se smeju, ali četvrti i peti put unapred znaju šta ćemo da izvedemo. Onda prestanu da se smeju pa moramo da idemo na neko novo mesto. Najviše zarađujemo u velikim gradovima, ali se meni male varoši više sviđaju. U njima ljudi nemaju srebra, ali nas hrane za svojim trpezama i deca nas svugde prate.“

*To je zato što u svojim usranim selendrama nikada ranije nisu videli kepeca, pomisli Tirion. Prokleta dečurlija bi pratila i dvoglavu kozu da im se pojavi. Sve dok im ne dosadi meketanje pa je zakolju za večeru.* Nije

međutim želeo ponovo da je rasplače, pa je umesto toga rekao: „Deneris je dobrog srca i velikodušne prirode.“ Bilo joj je potrebno da to čuje. „Ne sumnjam da će ti naći mesto na svom dvoru. Bezbedno mesto, van domašaja moje sestre.“

Para se okrenu ka njemu. „A i ti ćeš biti tamo.“

*Osim ako Deneris ne odluči da joj treba malo lanisterske krvi, da naplati targarjensku krv koju je prosuo moj brat.* „Hoću.“

Posle toga se devojka češće pojavljivala na palubi. Tirion ju je sutradan sreo pa je popodne ugledao i krmaču, kada je vazduh bio topao a more mirno. „Zove se Lepojka“, rekla mu je devojka stidljivo.

*Svinja Lepojka i devojka Para*, pomislio je. *Neko bi zbog toga morao debelo da plati.* Para je dala Tirionu nešto žira i on je pustio Lepojki da se hrani iz njegovog dlana. *Nemoj da misliš da ne vidim šta radiš, curo*, pomislio je dok je velika krmača zadovoljno roktala

Uskoro su počeli da večeraju zajedno. Nekih noći bili su tu samo njih dvoje; drugim prilikama tiskali su se sa Mokorovim gardistima. Tirion ih je nazvao *Prsti*; bili su ljudi Vatrene šake, na kraju krajeva, i bila su petorica. Para se na to nasmejala, milozvučno, što se nije često dešavalo. Rana joj je bila previše sveža, bol previše dubok.

Uskoro je i ona počela da zove brod *Smrdljivi kućupravitelj*, mada bi se ljutnula kada bi on Lepojku nazvao *Slanina*. Da se za to iskupi, Tirion je pokušao da je nauči da igra sivas, mada je uskoro shvatio da je ona izgubljen slučaj. „Ne“, govorio je desetine puta, „zmaj leti a ne slonovi.“

Te iste noći izašla je na čistac i upitala ga da li bi želeo da se uhvati u koštac s njom. „Ne“, odgovorio je. Tek kasnije mu je sinulo da možda nije mislila na vitešku borbu. Odgovor bi i dalje glasio ne, ali možda ne bi bio tako oštar.

Pošto se vratio u kabinu dodeljenu njemu i Džori Mormontu, Tirion se satima vrteo u ležaljci, tonući u san i budeći se. Snovi su mu bili puni sivih, kamenih šaka koje se pružaju ka njemu iz magle i stepeništa koje vode do njegovog oca.

Napokon je odustao i izašao na palubu da se nadiše noćnog vazduha. *Selesori koran* je razvio veliko prugasto jedro a paluba je bila gotovo sasvim pusta. Jedan oficir je bio na krmenom kaštelu a na sredini broda je Mokoro sedeo kraj svojih mangala, gde je nekoliko plamičaka još poigravalo među žeravicama.

Videle su se samo najsvetlije zvezde, sve na zapadu. Mutan crveni sjaj obasjavao je nebo na severoistoku, boje krvave modrice. Tirion nikada nije video veći mesec. Čudovišan, otekao, izgledao je kao da je progutao



sunce i probudio se s groznicom. Njegov blizanac, koji je plutao po moru iza broda, crveno je svetlucao na talasima. „Koji je čas?“, upitao je Mokora. „Sigurno nije zora, osim ako se istok nije pomerio. Zašto je nebo crveno?“

„Nebo je iznad Valirije uvek crveno, Hugore Brdski.“

Jeza mu prođe kičmom. „Blizu smo?“

„Blíže nego što se posadi dopada“, odgovori Mokoro dubokim glasom. „Znate li priče, u vašim Kraljevstvima zalazećeg sunca?“

„Znam da neki mornari govore da je svaki čovek koji ugleda tu obalu osuđen na propast.“ Sam u takve priče nije verovao, ništa više nego njegov stric. Džerion Lanister je otplovio za Valiriju kada je Tirionu bilo osamnaest, s namerom da nađe izgubljeni predački mač kuće Lanistera i sva druga blaga koja su preživela Propast. Tirion je očajnički želeo da pođe s njim, ali je njegov gospodar otac putovanje nazvao „zaludnim poduhvatom“ i zabranio mu da učestvuje.

*Možda i nije toliko grešio.* Prošlo je gotovo deset godina otkako je *Nasmejani lav* isplovio iz Lansigrada a Džerion se još nije vratio. Ljudi koje je lord Tivin poslao da ga traže pratili su njegov trag sve do Volantisa, gde mu je pola posade dezertiralo i gde je kupio robove da ih zamene. Nijedan slobodan čovek neće od svoje volje raditi na brodu čiji kapetan otvoreno govori o nameri da plovi u Zadimljeno more. „Znači to vidimo odraz Četrnaest plamenova u oblacima?“

„Četrnaest ili četrnaest hiljada. Koji se čovek usuđuje da ih prebroji? Smrtnicima nije mudro da duboko gledaju u te vatre, prijatelju moj. To je oganj božje srdžbe, i nijedan ljudski plam ne može se meriti s njima. Mi ljudi smo sitna stvorenja.“

„A neki su sitniji od drugih.“ *Valirija.* Zapisano je da se na dan Propasti svako brdo u krugu od petsto milja rascepilo i ispunilo vazduh pepelom, dimom i vatrom, ognjem tako vreli i gladni da je čak i zmajeve na nebu zgrabio i proždrao. Velike poderotine otvorile su se u zemlji, gutajući dvorce, hramove, čitave gradove. Jezera su proključala ili se pretvorila u kiselinu, planine su pucale, vatreni vodoskoci izbacivali su istopljenu stenu hiljadu stopa u vazduh, iz crvenih oblaka sipalo je zmajstaklo i crna krv zloduha, a severno se zemlja rastočila i urušila i besno je more pohrlilo da zauzme njeno mesto. Najponosniji grad na svetu nestao je u trenu, njegovo slavno carstvo propalo je za dan, Zemlje dugačkog leta pocrnele su, preplavljene i zagađene.

*Carstvo sazdano na krvi i ognju. Valirani su poznjeli ono što su posejali.* „Namerava li naš kapetan da proverí je li prokletstvo tačno?“

„Naš kapetan bi radije bio pedeset liga na pučini, što dalje od te proklete obale, ali sam mu ja naredio da plovi najkraćim putem. I drugi traže Deneris.“

*Grif i njegov mladi princ.* Zar je moguće da su sve priče o plovidbi Zlatne čete na zapad zapravo bile varka? Tirion je pomislio da nešto kaže, ali se predomislio. Činilo mu se da u proročanstvu koje pokreće crvene sveštenike ima mesta za samo jednog junaka. Drugi Targarjen bi ih samo zbunio. „Jesi li video te druge u svojim vatrama?“, upitao je oprezno.

„Samo njihove senke“, odgovori Mokoro. „Jednu više od svih. Nešto visoko i izuvijano, s jednim crnim okom i deset dugačkih udova, kako jedri na moru krvi.“



## BREN

**M**esec je bio srp, tanak i oštar kao sečivo noža. Bledo sunce dizalo se i zalazilo i ponovo se dizalo. Crveno lišće šaputalo je na vetru. Tamni oblaci ispunili su nebo i doneli oluje. Munja je bleštala, grom je grmeo, mrtvaci s crnim šakama i jarkim plavim očima teturali su se oko pukotine u steni ali nisu mogli da uđu. Pod brdom, slomljeni dečak je sedeo na prestolu od čuvarđrva, slušajući šapate u tami, dok su mu gavranovi hodali po rukama.

„Nikada više nećeš hodati“, obećala mu je trooka vrana, „ali ćeš leteti.“  
Ponekad bi zvuk pesme dopro odnekuda iz velikih dubina. *Deca šume*, zvala je Stara Nen pevače, ali *oni koji pevaju pesmu zemlje* bilo je njihovo ime za sebe, na istinskom jeziku koji nijedan čovek ne ume da govori. Gavrani međutim umeju. Njihove sitne crne oči bile su pune tajni i grak-tali bi na njega i ključali mu kožu kada bi začuli pesme.

Mesec je bio debeo i pun. Zvezde su kružile crnim nebom. Kiša je padala i mrznula, a grane drveća pucale su od težine leda. Bren i Mira su smišljali imena za one koji pevaju pesmu o zemlji: Pepeo, List i Krljušt, Crni Nož, Snežnokosa i Ugalj. Njihova prava imena preduga su za ljudske jezike, rekla je List. Samo je ona umela da govori zajednički jezik, tako da Bren nikada nije saznao šta drugi misle o svojim novim imenima.

Posle hladnoće od koje pucaju kosti u zemljama s one strane Zida, pećine su bile čarobno tople, a kada bi iz kamena ispuzala jeza pevači su palili vatre da je oteraju. Tu dole nije bilo vetra, nije bilo snega, nije bilo

leda, nije bilo mrtvih stvorenja koja grabe, samo snova i luči i poljubaca vrana. I šaptača u tami.

*Poslednji zelenovid*, zvali su ga pevači, ali je u Brenovim snovima još bio trooka vrana. Kada ga je Mira Rid upitala za pravo ime, ispustio je jeziv zvuk koji je mogao biti smeh. „Nosio sam mnoga imena kada sam hodao svetom, ali sam čak i ja nekada imao majku, i ime koje mi je dala na sisi bilo je Brinden.“

„Ja imam strica kome je ime Brinden“, rekao je Bren. „On je u stvari stric moje majke. Brinden Crna riba, tako ga zovu.“

„Tvoj stric je možda dobio ime po meni. Nekima ga još daju. Ređe nego pre. Ljudi zaboravljaju. Samo drveće pamti.“ Glas mu beše tako tih da se Bren napinjao da ga čuje.

„Većina njega prešlo je u drvo“, objasnila je pevačica koju je Mira prozvala List. „Odživeo je svoj smrtni vek, a ipak je još tu. Radi nas, radi vas, radi zemalja ljudi. U njegovom telu ima tek još malo snage. Hiljadu mu je godina i jedna, ali još mnogo toga mora da se vidi. Jednog dana ćeš znati.“

„Šta ću znati?“, upitao je Bren Ridove posle, kada su došli s jarkim bakljama u rukama da ga odnesu nazad u malu odaju pored velike pećine, gde su im pevači napravili postelje. „Šta to drveće pamti?“

„Tajne starih bogova“, odgovorio je Džodžen Rid. Hrana, toplota i odmor pomogli su da se oporavi posle muka koje je preživeo na putu, međutim sada je delovao tužnije, mračno, a oči su mu bile umorne i namučene. „Istine koje su znali Prvi ljudi, sada zaboravljene u Zimovrelu... ali ne u mokroj divljini. Mi u našim močvarama i ritovima živimo bliže zelenom i mi pamtimo. Zemlja i voda, tlo i kamen, hrast, brest i vrba, bili su tu pre nas i ostaće tu kada nas više ne bude.“

„Isto kao i ti“, rekla je Mira. To je rastužilo Brena. *Šta ako ja ne želim da ostanem kada vas više ne bude?*, zamalo je upitao, ali je potisnuo reči da ih ne izgovori. Bio je gotovo odrastao čovek i nije želeo da Mira misli kako je neko plačljivo derišće. „Možda i vi možete biti zelenovidi“, rekao je umesto toga.

„Ne, Brene.“ Sada je Mirin glas bio tužan.

„Retko je kome dato da pije na tom zelenom izvoru dok je još u smrtnom telu, da čuje šaputanja lišća i vidi kao što drveta vide, kao što bogovi vide“, rekao je Džodžen. „Većina nije tako blagoslovena. Bogovi su mi dali samo zelensnove. Moj zadatak je bio da te ovamo dovedem. Moja uloga u ovome je okončana.“

Mesec je bio crna rupa u nebu. Vukovi su zavijali u šumi, njuškali i tražili mrtva stvorenja u smetovima. Jato vrana buknilo je iz padine,

prodorno krešteći, mlatarajući crnim krilima iznad belog sveta. Crveno sunce dizalo se i zalazilo i ponovo se dizalo, bojeći snegove nijansama rumenog i ružičastog. Pod brdom, Džodžen je utonuo u mračna razmišljanja, Mira se brinula, a Hodor je lutao mračnim tunelima s mačem u desnoj i bakljom u levoj ruci. Ili je to lutao Bren?

*Niko to ne mora da sazna.*

U velikoj pećini koja je izlazila na ambis bilo je mračno kao u rogu, mračno kao u džaku, tamnije od vraninog pera. Svetlo je ulazilo kao uljez, nezvano i neželjeno, pa bi ubrzo opet otišlo; vatre za kuvanje, sveće i baklje kratko bi goreli, pa bi opet zgasli, kratki životi bi im se okončali.

Pevači su Brenu napravili poseban presto, sličan onome na kome je sedeo lord Brinden, od belog čuvardrva s tačkicama crvenog, mrtvim granama protkanim kroz živo korenje. Stavili su ga u veliku pećinu kraj ponora, gde su crnim vazduhom odjekivali zvuci vode što teče daleko dole. Od mekane sive mahovine napravili su mu sedište. Pošto su ga spustili na mesto, pokrili su ga mekanim krznom.

Tu je sedeo, osluškujući promukle šapate svoga učitelja. „Nikada se ne boj tame, Brene.“ Lordove reči pratilo je jedva čujno šuškanje drveta i lista, blago izvijanje njegove glave. „Najjača drveta ukorenjena su u mračnim mestima zemlje. Tama će ti biti ogrtač, štiti, majčino mleko. Od tame ćeš ojačati.“

Mesec je bio srp, tanak i oštar kao sečivo noža. Snežne pahulje nemo su leljale da belim zaogrnu borove i stražarike. Smetovi su toliko narasli da su zatrpali ulaze u pećine, stvorivši beli zid koji je Leto morao da raskopa kada god bi išao napolje da lovi sa svojim čoporom. Bren tih dana nije često lutao s njim, ali ih je nekih noći gledao odozgo.

Letenje je bilo bolje čak i od penjanja.

Ulazak u Letovu kožu postao mu je lak kao što je nekada bilo oblačenje čakšira, pre nego što je slomio kičmu. Menjanje svoje kože za gavranovo perje crno kao noć bilo je teže, ali ne teško koliko se bojao, ne s *ovim* gavranovima „Divlji pastuv će da se čifita i skače kada čovek proba da ga uzjaše i pokušaće da ujede ruku koja mu stavlja dem među zube“, rekao je lord Brinden, „ali konj koji je znao jednog jahača prihvatit će drugog. Mlade ili stare, sve su ove ptice bile jahane. Sada izaberi jednu i poleti.“

Izabrao je jednu pticu, pa onda drugu, bez uspeha, ali ga je treći gavran pogledao promućurnim crnim očima, nagnuo glavu, graknuo i očas posla on više nije bio dečak koji gleda gavrana već gavran koji gleda dečaka. Pesma reke iznenada je postala glasnija, baklje su gorele malo svetlije nego ranije, vazduh je bio pun čudnih mirisa. Kada je pokušao da govori, to

je zazvučalo kao krik, a njegov prvi let se okončao kada je udario u zid i vratio se svom slomljenom telu. Gavranu nije bilo ništa. Doleteo mu je i sleteo na ruku, pa ga je Bren pogladio po perju i ponovo se vratio u njega. Nije prošlo dugo i leteo je pećinom, vijugao između dugačkih kamenih zuba koji su visili s tavanice, čak i zalepršao iznad ambisa i obrušio se u njegove hladne crne dubine.

Onda je shvatio da nije sam.

„U gavranu je bio još neko“, rekao je lordu Brindenu pošto se vratio u svoju kožu. „Neka devojka. Osetio sam je.“

„Žena, od onih što pevaju o zemlji“, rekao je njegov učitelj. „Odavno je mrtva a svejedno njen deo ostaje, baš kao što će deo tebe ostati u Letu kada tvoje dečaćko telo sutra umre. Senka duše. Neće ti nauditi.“

„Da li sve ptice imaju u sebi pevače?“

„Sve“, odgovori lord Brinden. „Pevači su naučili Prve ljude da šalju poruke po gavranima... ali u to doba, ptice su reči izgovarale. Drveta pamte, ali ljudi zaboravljaju i tako sada pišu poruke na pergamentu i vezuju ih za noge ptica u čijoj koži nikad nisu bili.“

Bren se sećao da mu je Stara Nen jednom pričala istu priču, ali kada je pitao Roba je li istinita, njegov brat se nasmejao i pitao ga veruje li i u drekavce. Poželeo je da Rob sad bude s njim. *Rekao bih mu da mogu da letim, ali mi on ne bi verovao, pa bih mu pokazao. Kladam se da bi i on mogao da nauči da leti, i on i Arja i Sansa, čak i mali Rikon i Džon Snežni. Svi bismo mogli da budemo gavranovi i da živimo u kuli meštra Luvina.*

Bila je to ipak samo još jedna luckasta maštarija. Nekih dana Bren se pitao da sve to nije samo san. Možda je zaspao u snegu i sanja da je na bezbednom i toplom. *Moraš da se probudiš*, rekao bi sebi, *moraš smesta da se probudiš, ili ćeš se odsanjati u smrt*. Jednom ili dvaput se uštinuo za ruku, baš jako, ali ga je od toga samo ruka bolela. U početku je pokušao da broji dane tako što je beležio kada se budi i kada spava, ali tu dole su spavanje i buđenje nekako umeli da se pretupe jedno u drugo. Snovi su postali lekcije, lekcije su postale snovi, sve se dešavalo istovremeno ili se uopšte nije dešavalo. Je li to on uradio ili je samo sanjao?

„Samo jedan čovek u hiljadu rađa se kao zverobraz“, rekao je lord Brinden jednog dana, pošto je Bren naučio da leti, „a samo jedan zverobraz u hiljadu može biti zelenovid.“

„Mislio sam da su zelenovidi čarobnjaci dece“, rekao je Bren. „Pevača, hoću da kažem.“

„Na neki način. Oni koje zoveš decom šume imaju oči zlatne kao sunce, ali se ponekad, veoma retko, među njima rađa neki s očima crvenim

kao krv ili zelenim kao mahovina na drvetu u srcu šume. Tim znacima bogovi obeležavaju one odabrane za dar. Odabrani nisu snažni, i godine u kojima hode zemljom malobrojne su, jer svaka pesma mora imati svoju ravnotežu. Kad međutim dospeju u šumu, tu se zadržavaju veoma, veoma dugo. Hiljadu očiju, stotinu koža, mudrost duboka kao korenje drevnoga drveća. *Zelenovidi.*“

Bren nije shvatao, pa je pitao Ridove. „Voliš li ti da čitaš knjige, Brene?“, upitao ga je Džodžen.

„Neke. Volim priče o borbi. Moja sestra Sansa voli one o ljubljenju, ali te su glupe.“

„Čitač živi hiljadu života pre nego što umre“, reče Džodžen. „Čovek koji nikada ne čita živi samo jedan. Pevači u šumi nemaju knjiga. Nemaju mastila, nemaju pergamenta, nemaju pisani jezik. Umesto toga imaju drveće, a čuvar drva iznad svega. Kada su umirali, odlazili su u šumu, u list, granu i koren, i drveće je pamtilo. Sve njihove pesme i čini, njihove povesti i molitve, sve što su znali o ovom svetu. Meštari će ti reći da su čuvar drva svetinje starih bogova. Pevači veruju da ona *jesu* stari bogovi. Kada pevači umru oni postanu deo tog božanstva.“

Brenu se razrogačiše oči. „Oni će da me *ubiju*?“

„Ne“, reče Mira. „Džodžene, plašiš ga.“

„Nije on taj koji treba da se plaši.“

Mesec je bio debeo i pun. Leto se šunjao tihom šumom, dugačka siva senka koja je posle svakog lova postajala sve suvlja, pošto živa divljač nije mogla da se nađe. Zaštitna čin na ulazu u pećinu još je trajala; mrtvi nisu mogli da uđu. Snegovi su većinu njih ponovo zatrpali, ali su još bili tu, čekali su skriveni i zaleđeni. Druga mrtva stvorenja dolazila su da im se pridruže, stvorenja koja su nekada bila muškarci i žene, čak i deca. Mrtvi gavranovi sedeli su na golim smeđim granama, krila okovanih ledom. Snežni medved probio se kroz žbunje, ogroman i kao kostur, pola glave bilo mu je odrano tako da se providela lobanja. Leto i njegov čopor su ga zaskočili i iskidali na komade. Posle su se našdrali, mada je meso bilo trulo i napola smrznuto i mrdalo se dok su ga jeli.

Pod brdom su još imali hrane. Tu dole raslo je stotinu vrsta pečuraka. Slepe bele ribe plivale su crnom rekom, ali pošto se spreme bile su jednako ukusne kao ribe s očima. Imali su sira i mleka od koza koje su živele u pećinama s pevačima, čak i nešto ovsu i ječmu i suvog voća spremljenog tokom dugog leta. Gotovog svakog dana jeli su čorbu od krvi, s ječmom, lukom i komadima mesa. Džodžen je mislio da je to možda veвериče

meso, a Mira je rekla da je pacovsko. Brenu je bilo svejedno. Bilo je meso i bilo je dobro. Od krčkanja je omekšalo.

Pećine su bile bezvremene, ogromne, tihe. Bile su dom tek za pedesetak živih pevača i kosti hiljade mrtvih i pružale su se daleko ispod šupljeg brda. „Ljudi ovde ne bi trebalo da lutaju“, upozorila ih je List. „Reka koju čujete hitra je i crna i teče sve niže i niže, pa u more bez sunca. Ima i prolaza koji se spuštaju još dublje, bezdanih jama i nenadanih okana, zaboravljenih prolaza koji vode do samog središta zemlje. Čak ih ni moj narod nije sve istražio, a mi smo ovde živeli već hiljadu hiljada vaših ljudskih godina.“

Mada su ih ljudi Sedam kraljevstava zvali *deca šume*, List i njen narod nisu ni izbliza bili detinjasti. *Mali mudri šumski ljudi* bio bi bolji opis. Bili su sitni u poređenju s ljudima, kao što je vuk manji od jezovuka. To ne znači da je štene. Imali su smeđu kožu, boje oraha, prošaranu svetlijim mrljama kao kod srndaća i krupne uši koje čuju ono što nijedan čovek ne može. Oči su im takođe bile krupne, velike zlatne mačje oči koje vide niz prolaze gde oči dečaka vide samo tminu. Šake su im imale samo tri prsta i palac, s oštrim crnim kandžama umesto noktiju.

I *jesu* pevali. Pevali su na istinskom jeziku, tako da Bren nije razumeo reči, ali su im glasovi bili čisti kao zimski vazduh. „Gde su vam ostali?“, upitao je Bren List jednom.

„Otišli dole u zemlju“, odgovorila je. „U kamenje, u drveće. Pre dolaska Prvih ljudi sva ova zemlja koju zovete Vesteros bila je naš dom, ali smo čak i u te dane bili malobrojni. Bogovi su nam dali dugačak život ali ne i veliku brojnost, da ne preplavimo svet kao što će jeleni preplaviti šumu ako nema vukova da ih love. To je bilo u praskozorje dana, kada se naše sunce radalo. Sada zalazi i ovo je naš dugački smiraj. Džinovi su takođe gotovo nestali, oni koji su bili naše prokletstvo i naša braća. Veliki lavovi sa zapadnih brda su pobijeni, jednoroga gotovo više nema, mamuta je ostalo nekoliko stotina. Jezovuci će nas sve nadživeti, ali će doći i njihovo vreme. U svetu koji su ljudi stvorili za njih nema mesta, kao ni za nas.“

Izgledala je tužno kada je to rekla, i to je rastužilo i Brena. Tek kasnije je pomislio: *Ljudi ne bi bili tužni. Ljudi bi bili gnevni. Ljudi bi mrzeli i zakleli bi se na krvavu odmazdu. Pevači pevaju tužne pesme, dok bi se ljudi borili i ubijali.*

Jednog dana su Mira i Džodžen rešili da odu i vide reku, uprkos upozorenjima Lista. „Hoću i ja da idem“, rekao je Bren.

Mira ga je žalostivo pogledala. Reka se nalazi šest stotina stopa niže, niz strme padine i vijugave prolaze, objasnila je, a u poslednjem delu



mora se spuštati niz uže. „Hodor nikako ne bi uspeo s tobom na leđima. Žao mi je, Brene.“

Bren se prisetio dana kada niko nije umeo da se penje vešto kao on, čak ni Rob ili Džon. Deo njega poželeo je da vikne na njih zato što ga ostavljaju, a drugi deo je želeo da se rasplače. Sad je međutim gotovo odrastao čovek, tako da ništa nije rekao. Ipak, pošto su otišli, ušao je u Hodorovu kožu pa je pošao za njima.

Veliki konjušar mu se više nije odupirao kao prvog puta, u onoj kuli na jezeru za vreme oluje. Kao pas čiji je otpor slomljen šibom, Hodor bi se zgrčio i sakrio kada bi se Bren pružio ka njemu. Skrovište se nalazilo negde duboko u njemu, u jami gde čak ni Bren nije mogao da ga dodirne. *Niko ne želi da te povredi, Hodore*, rekao je nemo detetu-čoveku čije je telo uzimao. *Samo hoću da ponovo neko vreme budem jak. Vратиću ti ga, kao što ti ga uvek vratim.*

Niko nikada nije znao da on nosi Hodorovu kožu. Bren je trebalo samo da se osmehuje, bude poslušan i mrmlja „Hodor“ s vremena na vreme i mogao je da prati Miru i Džodžena, veselo se cereći, a oni ne bi ni slutili da je to zapravo on. Često ih je pratio, želeli to oni ili ne. Na kraju je Ridovima bilo drago što je pošao. Džodžen se lako spustio niz uže, ali pošto je Mira kopljem za žabe ulovila slepu belu ribu, pa je trebalo da se popnu nazad, ruke su počele da mu drhte i nije mogao da stigne do vrha, tako da su morali da ga vežu konopcem, da ga Hodor izvuče. „Hodor“, stenjao je svaki put kada bi povukao. „Hodor, hodor, hodor.“

Mesec je bio srp, tanak i oštar kao sečivo noža. Leto je iskopao otkinutu ruku, crnu i okovanu ledom, s prstima koji su se otvarali i zatvarali dok se vukla preko sledenog snega. Na njoj je još bilo dovoljno mesa da mu napuni prazan trbuh, a pošto je s tim završio, izlomio je kosti u potrazi za srži. Tek se tada ruka setila da je mrtva.

Bren je jeo sa Letom i njegovim čoporom, kao vuk. Kao gavran je leteo s jatom, kružio oko brda u suton, pogledom tražio neprijatelje, osećao ledeni dodir vazduha. Kao Hodor je istraživao pećine. Nalazio je odaje pune kostiju, okna koja su se zarivala duboko u zemlju, mesto gde su kosturi divovskih slepih miševa visili naopačke s tavanice. Čak je prešao vitki kameni most koji se izvijao preko ponora i otkrio još prolaza i odaja na drugoj strani. Jedna je bila puna pevača, na prestolima poput Brindenovog, u gnezdima od korena čuvardrva koji su vijugali ispod i kroz i oko njihovih tela. Većina je izgledala kao da su mrtvi, ali kada je prošao ispred njih oči su im se otvarale i pratile svetlo njegove baktlje, a jedan je

otvorio i zatvorio smežurana usta kao da pokušava da progovori. „Hodor“, rekao mu je Bren i osetio kako se pravi Hodor pomera dole u svojoj jami.

Na prestolu od korenja u velikoj pećini lord Brinden, pola lež a pola drvo, delovao je manje kao čovek a više kao neki sablasni kip sazdan od izuvijanog drveta, stare kosti i trule vune. Jedino što je izgledalo živo na propalom i bledom licu bilo je njegovo jedno crveno oko, što je gorelo kao poslednja žeravica u zamrloj vatri, okruženo zgrčanim korenjem i komadićima suve kože što vise sa požutele lobanje.

Njegov izgled još je plašio Brena – koreni stražarike koji zadiru u sparušeno meso i iz njega izbijaju, pečurke koje niču iz obraza, beli drveni crv koji raste iz duplje u kojoj je nekada bilo oko. Više mu je prijalo kada ugase baklje. U tami je mogao da se pretvara da mu to šapuće trooka vrana, a ne neki jezivi lež koji govori.

*Jednog dana ću biti kao on.* Pomisao je ispunjavala Brena jezom. Dovoljna je muka što je slomljen, s neupotrebljivim nogama. Je li osuđen da izgubi i ostalo, da sve svoje godine provede tako što će čuvar drvo rasti u njemu i kroz njega? Lord Brinden je život crpeo iz drveta, rekla mu je List. Nije jeo, nije pio. Spavao je, sanjao, posmatrao. *Ja sam hteo da budem vitez, prisetio se Bren. Nekada sam trčao, penjao se i borio se.* Činilo se da je to bilo pre hiljadu godina.

Šta je on sada? Tek Bren slomljeni dečak, Brendon od kuće Starka, kraljević propalog kraljevstva, gospodar spaljenog zamka, naslednik ruševina. Mislio je da će trooka vrana biti čarobnjak, mudri stari čarobnjak koji će mu izlečiti noge, ali to je bio glupi dečji san, shvatio je sada. *Preveliki sam za takve maštarije,* rekao je sebi. *Hiljadu očiju, stotinu koža, mudrost duboka kao korenje drevnog drveća.* To je jednako dobro kao biti vitez. *Ili je bar blizu.*

Mesec je bio crna rupa u nebu. Van pećine svet je dalje trajao. Van pećine sunce se radalo i zalazilo, mesec se okretao, hladan vetar je zavijao. Pod brdom, Džodžen Rid je na očaj svoje sestre postajao sve mračniji i dalji. Često je sedela s Brenom pored njihove male vatre, pričala o svemu i svačemu, mazila Leto koji je spavao između njih, dok je njen brat sam lutao pećinama. Džodžen je čak počeo da se penje do ulaza u pećinu kada bi dan bio vedar. Sedeo bi tamo satima, gledajući u šumu, umotan u krzna ali svejedno drhteći.

„Hoće da se vrati kući“, rekla je Mira Brenu. „Neće čak ni da pokuša da se bori protiv sudbine. Kaže da zelensnovi ne lažu.“

„Hrabar je“, rekao je Bren. *Čovek jedino može biti hrabar kada se boji,* rekao mu je otac jednom, davno, na dan kada su našli male jezovuke u letnjem snegu. Još je to pamtio.

„Glup je“, rekla je Mira. „Nadala sam se da pošto smo našli tvoju trooku vranu... sada se pitam zašto smo uopšte došli.“

*Zbog mene*, pomislio je Bren. „Zbog njegovih zelensnova“, rekao je.

„Njegovi zelensnovi.“ Mirin glas bio je pun gorčine.

„Hodor“, rekao je Hodor.

Mira je zaplakala.

Tada je Bren mrzeo što je bogalj. „Ne plači“, rekao je. Želeo je da je zagrlji, čvrsto kao što je njega majka grlila u Zimovrelu kada bi se povredio. Bila je odmah tu, tek koju stopu od njega, ali tako daleko van njegovog domašaja da je mogla biti i stotinu liga daleko. Da bi je dodirnuo morao bi da otpuzi na rukama, vukući noge za sobom. Pod je bio grub i neravan, i to bi bilo sporo, izgrebao bi se i izudarao. *Mogao bih da obučem Hodorovu kožu*, pomislio je. *Hodor bi mogao da je zagrlji i potapše po leđima*. Od te pomisli Bren se osetio čudno, ali je još isto mislio kada je Mira skočila i nestala u mraku tunela. Slušao je njene korake kako nestaju sve dok se više nije čulo ništa sem glasova pevača.

Mesec je bio srp, tanak i oštar kao sečivo noža. Dani su stupali jedan za drugim, svaki kraći od predašnjeg. Noći su postajale duže. Sunčeva svetlost nikada nije dopirala do pećina podno brda. Mesečina nikada nije dodirivala kamene dvorane. Tu su čak i zvezde bile stranci. Svi su oni pripadali svetu iznad, gde vreme teče u čeličnim krugovima, dan u noć u dan u noć u dan.

„Vreme je“, rekao je lord Brinden.

Nešto u njegovom glasu izazvalo je ledene prste da se pruže niz Brenova leđa. „Vreme za šta?“

„Za sledeći korak. Da ti odeš dalje od zverobrazja i naučiš šta znači biti zelenovid.“

„Drveće će ga naučiti“, rekla je List. Mahnula je i jedna druga pevačica tiho je prišla, ona s belom kosom, koju je Mira prozvala Snežnokosa. U rukama je držala posudu od čuvardrva izrezbarenu desetinom lica nalik na ona s drveta-srca. Unutra je bila bela kaša, gusta i teška, premrežena crvenim žilama. „Moraš ovo jesti“, rekla je List. Pružila je Brenu drvenu kašiku.

Dečak je nepoverljivo pogledao posudu. „Šta je to?“

„Kaša od semena čuvardrva.“

Brenu je pozlilo od njenog izgleda. Slutio je da su crvene žile samo sok čuvardrva, ali su na svetlosti baklji izuzetno ličile na krv. Umočio je kašiku, pa je zastao. „Hoću li od ovoga postati zelenovid?“

„Postaćeš zelenovid od svoje krvi“, rekao je lord Brinden. „Ovo će pomoći buđenju tvojih darova i vezaće te za drveće.“

Bren nije želeo da se veže za drveće... ali ko bi se drugi venčao sa slomljenim dečakom kao što je on? *Hiljadu očiju, hiljadu koža, mudrost duboka kao korenje drevnog drveća. Zelenovid.*

Jeo je.

Ukus je bio gorak, mada ne gorak kao mleveni žir. Prvu kašiku je najteže progutao. Zamalo da ju je odmah povratio. Druga je imala bolji ukus. Treća je bila skoro pa slatka. Ostale je rado gutao. Zašto mu se činilo da je bilo gorko? Ukus je podsećao na med, na novi sneg, na biber, cimet i poslednji majčin poljubac. Prazna zdela mu skliznu iz prstiju pa začegrtala po podu pećine. „Ne osećam se drugačije. Šta će sada biti?“

List mu je dodirnula šaku. „Drveće će te naučiti. Drveće pamti.“ Podigla je ruku i drugi pevači pokrenuli su se po pećini, gaseći baklje jednu po jednu. Tama se zgusnula i proširila ka njima.

„Sklopi oči“, rekla je trooka vrana. „Zbaci svoju kožu, kao kada se spajaš s Letom, samo ovog puta uđi u korenje. Prati ga kroz zemlju, do drveća na brdu, i reci mi šta vidiš.“

Bren je sklopio oči i zbacio kožu. *U korenje*, pomislio je. *U čuvardrvo. Postani drvo.* Na trenutak je video pećinu u njenom crnom ogrtaču, čuo je reku kako dole huji.

Onda je odjednom ponovo bio kod kuće.

Lord Edard Stark je sedeo na steni kraj dubokog crnog jezera u bogošumi, a blede korenje drveta-srca izvijalo se svuda oko njega nalik na čvornovate staračke ruke. Veliki mač Led ležao mu je u krilu i on ga je čistio voštanim platnom.

„*Zimovrel*“, prošaputa Bren.

Njegov otac diže pogled. „Ko je to?“, upita i okrenu se...

...a Bren se preplašen povuče. Njegov otac, crno jezero i bogošuma izbledeli su i nestali i on se ponovo obreo u pećini, gde ga je blede debelo korenje prestola od čuvardrva držalo u naručju, kao majka dete. Baklja je buknila pred njim.

„Reci šta si video.“ List je iz daljine izgledala gotovo kao devojčica, ne starija od Brena ili njegovih sestara, ali je izbliza delovala mnogo starije. Tvrdila je da je videla dve stotine godina.

Brenu je grlo bilo veoma suvo. Progutao je knedlu. „*Zimovrel*. Bio sam opet u *Zimovrelu*. Video sam svog oca. Nije mrtav, *nije*, video sam ga, vratio se u *Zimovrel*, još je živ.“